

In Brussel willen ze geschiedenis, taal en cultuur wegpoetsen. In Moskou peinzen ze er niet over.

Posted on 22 maart 2023 by Syp Wynia

In de ochtend van donderdag 24 februari 2022 vielen Russische strijdkrachten Oekraïne binnen. Tien maanden later werd gepeild waar de westerse steun voor Oekraïne en de sancties tegen Rusland in Europa het grootst was. De bevolkingen van de Scandinavische landen, Ierland, Portugal en Nederland waren het meest voor Oekraïne en het meest tegen Rusland.

De oostelijke landen van de Europese Unie – van Estland tot Griekenland – waren in meerderheid ook wel voor de westerse houding in het conflict, maar verrassenderwijs vaak een stuk minder dan landen met een grotere afstand tot de conflictzone. Daar kunnen allerlei redenen voor zijn.

Culturele breuklijnen

Maar poets vooral de geschiedenis niet uit. De neiging bestaat om alles op de wrok

van Poetin te schuiven, maar dat is toch te weinig. Er is net zo veel voor te zeggen om de strijd tussen Rusland en Oekraïne te zien als een frontoorlog tussen twee beschavingen, in dit geval de West-Europese en het Oost-Europese, ook enerzijds het territorium van de Oost-Europese (Byzantijnse) christelijke kerk en anderzijds het katholieke en protestantse Europa.

De grens tussen die beschavingen loopt oostelijk van Finland, oostelijk van de Baltische staten, door het oosten van Wit-Rusland en midden door Roemenië en maakt daar een knik naar het westen, door Servië en Bosnië-Herzegovina. In de visie van de Amerikaanse politicoloog Samuel Huntington behoort het westen van Oekraïne wel tot de westelijke beschaving, maar Bulgarije en Griekenland bijvoorbeeld niet. En Poetin, die zou maar wat graag de westelijke grens van zijn invloedssfeer terugdringen naar waar die zich eeuwenlang bevond, namelijk in het westen van het huidige Oekraïne.

In het algemeen is het verstandig om meer kennis te nemen van de eeuwenoude breuklijnen dan te doen gebruikelijk is in Nederland (en in de kantoren van de EU). Zonder kennis van de geschiedenis en de actuele beleving van de geschiedenis laat je je iedere keer weer verrassen als Rusland het tsarenrijk wil herstellen of als Servië een conflict heeft met andere Balkanlanden.

Voor de Joegoslavische oorlogen en de oorlogen van Poetin moet je minstens terug tot het jaar 330, toen de Romeinse keizer Constantijn zijn hoofdzetel verplaatste naar wat nu Istanbul heet en eerder Byzantium en Constantinopel heette. Binnen een eeuw viel het Romeinse Rijk uiteen in een westelijk en oostelijk deel, waarmee tevens de basis werd gelegd voor de religieuze scheiding, het 'Schisma' dat in 1054 werd bekrachtigd. Er was nu een Rooms-Katholiek Europa en een Byzantijns, dan wel oosters-Orthodox Europa.

Culinaire breuklijnen

En de Noord-Zuidlijn tussen het West- en Oost-Romeinse Rijk valt dus goeddeels samen met wat Wladimir Poetin als zijn invloedssfeer ziet, mede gebaseerd op de grenzen van het territorium dat de tsaren onder hun controle wisten te brengen. En dat is nog maar één van de breuklijnen. We hebben ook nog de scheiding tussen katholiek en protestants Europa, tussen het Europa van de olijfolie en de boter, het Europa van de schuld en het Europa van de schaamte.

Idealistische drijvers achter de Europese eenwording hadden en hebben hun bekomst van de geschiedenis. Ze dachten en denken door de geschiedenis af te schaffen en de cultuur en de geografie te negeren een Europees Utopia te kunnen bouwen: een Europa waarin iedereen burger van Europa is, burgers die zich Europeaan voelen en Europees denken, waar altoos vrede en welvaart is en overal solidariteit is, van noord naar zuid en van oost naar west en andersom.

Het zal niet gebeuren. Geschiedenis, taal en cultuur schaf je niet af. Niet zomaar. De geschiedenis schrijdt wel voort, zij het soms met grote stappen – maar dat is dan wel altijd met oorlog en ellende.

*Bovenstaand artikel is een kort hoofdstuk ('Breuklijnen') uit het nieuwe boek van Syp Wynia, **'70 Actieve herinneringen aan een gaaf gidsland'**. Het boek is overal te koop, zoals in [de winkel van Wynia's Week](#).*

Wynia's week: In Brussel willen ze geschiedenis, taal en cultuur wegpoetsen. In Moskou peinzen ze er niet over. | 4